

תורת הביצה

כיים שום חבר חסרי-עבודה, מלבד אחד הרשיאים, יהיה החרישי האילם דובר הפוננות היהודית בתל-אביב.

אם מת מרכז הסוכנות בפרדס-חנה, שי הוא דתי, ונשאר בחיים ממלא-מקומו שי הוא, לרוע המול, דוקא מפא"יניק, מתיישב הנציג הדתי המוסמך אצל גיורא יוספסל, כדי להחליף כסאתי. "תן לי את מושב עמינדב, ואני אתן לך את פרדס-חנה", הוא מציע. אחרי מקה-וממכר מתאים מתקבלת הי הצעה, והכסאות מוחלפים.

כי פקידים נודדים ומתים, אבל המפתח לעולם עומד.

ה ציונות הולידה את המדינה. כך כתוב בכל הספרים. היא נתנה לה את הגל, את ההימנון, וגם את שיטת-הביצה. כשהיה צורך לשכן את הרב יהודה-לייב מיימון, יהודי יקר ונערץ, במשרד של שר בממשלה הראשונה, הוקם במיוחד למטרה זו "המשרד לנפגעי המלחמה". הרב מיימון היה זקוק למנהל. הוא חיפש, חיפש, חיפש ומצא. יצחק רפאל, שהיה במקרה בעלה של בתו גאולה, זכה לתפקיד.

תחת הנהלתו המבורכת של יצחק רפאל הוקם מנגנון גדול וענף. הוא חקק את כל הארץ. לא היה בו איש אחד — אף לא איש אחד ויחיד — שלא היה חבר הפועל-המזרחי.

וזה היה כמובן בסדר גמור. כי מי היה יותר מוכשר, יותר מנוסה ויותר בקי בטיי פול בנפגעי המלחמה מאשר חבריו של השר?

ל פעמים גורמת שיטת-הביצה לקשים מסויימים. אולם אין מכשול העומד בפני הרצון, ובפני כמה אלפי לירות מכיסיו של משלם-המסים.

נקח, למשל, את משרד הפנים. אם נחפור בו נמצא כי הוא דומה לתל עתיק-יומין. המנגנון שלו בנוי שכבות-שכבות, כשכל שכבה מי סמדת תקופה ארכיאולוגית-מפגני-תית מסויימת.

את משרד-הפנים הקים יצחק גרינבוים, אז ציוני-כללי. הוא היה זקיק למנהל ולמוכר. הוא מצא שני אנשים מוכשרים בסביבתו: את מר מכסימיליאן אפולונרי הרטגלס, שי היה חברו משך חמשים שנה בפולין, המנהל, ואת מר משה צילן, המוכר, גם הוא חבר מפלגתו.

גלגל-הרולטה הסתובב, גרינבוים עף ור במקומו בא משה שפירא. הוא היה זקיק ל-מנהל כללי משלו. הוא מינה את אשר רוזנבלום, שהיה במקרה חבר הפועל-המזרחי. מה עשה שפירא בהרטגלס ובצילן? מכסימיליאן אפולונרי הרטגלס הפך "יו" עץ השר לענינים מיוחדים", ובתפקיד זה קרא עתונים ושתה קפה עד שי גאל אותו הבורא והוא נפטר. משה צילן הפך "קצין בתירות", בין בתירות לבחירות הוא שותה תה ומקבל משכורת.

הגלגל הסתובב, שפירא עף במקומו בא ישראל רוקח. אשר רוזנבלום ראה את הגולד והתפטר בעוד מועד תמורת פיצויים הגונים על חשבון משלם-המסים. במקומו מינה שפירא ברנצ האחרון, את אליהו מירון, שי נזרק על-ידי רוקח וקיבל פיצויים הגונים.

(המשך בעמוד 14)

עצמם. לכן הוקם באמריקה מנגנון של פקידים בלתי-מפלגתיים. במרוצת הזמן הועברו למנגנון זה כמעט כל המשרות הממשלתיות. רק המשרות החשובות ביותר עדיין שמורות, באמריקה, ל"שיטת הביצה" של אנדרו ז'ק סון.

מדינת ישראל נזרחה מפני הי תנוונות זו. בה שולטת שיטת הביצה עדיין לאורך כל החזית הי ציבורית.

כ מו כל הרברים הטובים, קיבלה הי מדינה את השיטה הזאת מידי ההסתדרות הציונית. מאחר שזו הפכה מיד אחרי מות הרצל לפדרציה של מפלגות, הפך בה עקרון חלוקת המשרות למושלל ראשון. הוא

אם לא משרות טובות במחלקות הממשלה? בשרות-הקטל של מדי חמת-המפלגות אין המנצה שוכה בתולות כנועות. אין הוא לוכד ראשי-בקר. תכשיטי-הזהב היחידים מצויים בשוק השחור. אם כן, מי ירדיב עוז בנפשו לשלול מלך המדינה-המפלגות הנאמנים את הביצה היחידה שנותרה להם — משכורות עתי-שכוננו?

שיטת הביצה במשרדי הממשלה אפילו אינה המצאה ציונית. היא נולדה רשמית, בשמה המלא והמפורש ("שיטת הביצה") לפני חמשה דורות בארצות-הברית. אביה הרוחני היה הנשיא השביעי אנדרו

ויאמר הי אל משה לאמור: "שא את ראש מלכות השבי באדם ובבהמה, אתה ואלעזר הכהן וראשי אבות הי עדה. וחצית את המלקוח בין תופשי המלחמה, היוצאים לצבא, ובין כל העדה..."

ב מלים אלה קובע החוק הישראלי הי עתיק את הנוהג של חלוקת השלל. מ-חציתו נועדה לעם כולו, מהציתו לאנשי המלחמה, שכבשו אותו בקרב. כוהני הדת, שדרשו גם הם חלק משלהם, גבו אותו מן המחצית שהגיעה לחיילים.

בסך הכל, היתה זאת הוראה הגיונית, לי אור הנתונים של אותם הימים. השאיפה לי שלל, לכליזהב, לראשי-בקר ולבתולות יפות, היא שדירבנה את החיילים לצאת למלחמה לי מען עמם. השאיפה לביצה היתה תמיד שאיפה חזקה בלב אנושי.

כדאי לזכור גם עתה הוכמה עברית עתיקה זאת. היא תעזור לנו להבין על מה נטוש בימים אלה הויכוח, שהחל עם נסיונם של הי שרים החרישים להכניס אנשים מי שדחם למשרדי הממשלה.

ה מהומה העיקרית סוערת מסביב למשרד הפיתוח, אחרי שפקדה קודם את משרד הבריאות. שני המשרדים שייכים, לפי שעה, לשרים מפ"מים חדשים.

שר הפיתוח החדש, מרדכי בנטוב, איש משק משמר-העמק, מינה מנהל-כללי משלו, מנחם בור. אחריכך מינה משנה-למנהל הכללי, אליעזר פרמינגר, גם הוא איש מפלגה נאמן. מלבד זאת צירף למשרדו את יעקוב פרוהי, כתב מגלה-שחיתויות של על המשמה, בתפקיד יועץ. כל זה נוסף על שני סגני המנהל הכללי.

מינויים אלה עוררו את חמתם של כל הי אנשים ההגונים, כולל כל העתונאים ההגונים. "מה פתאום?" צעקו בחרוץ-אף. לאן נגיע? האם נמלא את משרדינו באנשי-מפלגות, בני חסותם של השרים? האם יוסיף כל שר אנשים משלו לצבא הכביר של אוכליה-נייר? חברי כל המפלגות — מלבד מפלגתו של השר הגידון — נחלצו אף הם למלחמת קודש נגד המיזימה. ועדי-עובדים, שהשתייכו לכל המפלגות האחרות, הרימו את קולם. אפילו מעל עמודי דבר צייצה ציפור-הנפש בצליל גבוה ונרגש.

היתה זאת התרגשות יפה ואצני לה. היא היתה יפה עוד יותר אינו האמין מישהו מכל המתרגשים לי דברי עצמו.

מ אז בריאת מדינת-ישראל ועד היום הנה לא התמנה פקיד אחד במנגנון הי ממשלה, בתפקיד חשוב כל שהוא, מבלי שי תכונתו העיקרית תהיה השתייכותו למפלגתו של השר שמינה אותו.

אכן, היו יוצאים מכלל זה. לא כל הפקידים היו באמת חברי המפלגה. היו גם פקידים שהיו רק בניהם, גיסייהם, נכדיהם ודודניהם של חברי המפלגה.

לא היה זה אלא פירוש חדש וחדש לאותו עקרון עברי עתיק של חלוקת השלל. עסקני המפלגות משולים לחיילים של אז. הם הי מקריבים את עצמם למען טובת הכלל. הם הרוכבים אלי קרב על כסאותיהם המרופדים. הם המבלים לילות ארוכים ליד מדורות הי נאומים, בשדה השומם של ועידות וכינוסים. אין ספק שהגיעה להם, כמו לאנשי-המלחמה של משה רבנו, לפחות מחצית הביצה. זמחי הביצה בימים טרופים אלה,

שש נפשות מחפשות מפלגה

קיים בה בלמוא זיחרו עד עצם היום הזה. כל משרה בסוכנות היהודית שייכת לי מישהו. בכל מחלקה ישנו מפתח קבוע של חלוקת כל הכסאות והמשכורות. לכל מפ" לגה ישנה הזכות למנות אחוז מסויים של פקידים בכל מחלקה ומחלקה. מפלגה כמו הפועל-המזרחי, למשל, זכאית כביח המפתח הקדוש לי-24% מכסאות הפקידים במחלקת ההתיישבות, לי-18% מכסאות הפקידים בי מחלקת הקליטה, וכן הלאה.

הזכות למנות את דובר הסוכנות בתל-אביב מגיעה, למשל, למשה קול הפרוגרסיבי. בי בשעתו מינה את יצחק ארצי, שקיבל את המשכורת הסוכנותית והקדיש את זמנו לעריכת היומן הפרוגרסיבי המנוח זמנים. ארצי הלך, במקומו בא פרוגרסיבי אחר: אברהם עופר.

אם מחר לא יישאר לפרוגרסיבי

ז'קסון, חילל שניצח את האנגלים ואת האיני-דיאנים. כחייל, ידע מה הם פירות הנצחון. "השלל שייך למנצה!" הכריז, וחילק לתומכיו את כל משרות הממשלה, מדרגת שר ועד לדרגת סגן-עוזר-נושא-המכתבים.

הוא לא עשה זאת בבושה. להיפך, הוא פירט את העקרון באגרת רשמית לקונגרס, בשנת 1829. הוא הסביר שרק אנשים מעטים מסוגלים לעמוד לאורך ימים מול הפיתויים העצומים של המשרה הממשלתית. אפילו לא יגררו לתוך עסקים של שחיתות אישית, הרי ברבות הימים יתרשלו בתפקידיהם ויתאדשו כלפי צרכי הכלל. לכן כדאי להחליטים לי עתים קרובות.

במרוצת השנים הבינו הכל שיטת-הביצה אינה אידיאלית. החלפת מאות אלפי פקידים, כל ארבע שנים, לא היתה נוחה, ביחוד מאחר שאנשי המפלגה העבירו במהירות רבה את כספי המדינה לכיסי מפלגותיהם ולכיסי